

กฎอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 กรณีไวรัสโคโรนา 2563 International Health Regulations 2005, case of Coronavirus 2020

นพพรศิริ เหลืองงาม¹

บทคัดย่อ

Public Health Emergency of International Concern (PHEIC) หรือภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ หมายถึง สถานการณ์ที่ร้ายแรง ไม่ปกติ หรือคาดไม่ถึง หลังจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ปรากฏขึ้นในจีนเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 เชื้อก็แพร่กระจายอย่างรวดเร็วจนตอนนี้มีผู้ติดเชื้อในจีนมากกว่า 8,000 ราย ขณะที่ WHO ระบุว่า มีผู้ติดเชื้อ 98 รายอยู่ประเทศอื่นๆ อีก 18 ประเทศ ขณะที่ผู้เสียชีวิตอยู่ที่ 170 รายทั้งหมดอยู่ในจีน องค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศในวันพฤหัสบดีที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 ให้ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศแล้ว หลังจากไวรัสสมรรถนะตัวนี้ยังคงแพร่กระจายไปยังต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง การประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้งนัก โดยทั่วไปแล้ว WHO จะใช้ความระมัดระวังในการประกาศ PHEIC แต่ละครั้ง โดยพิจารณาถึงความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ของ WHO จะหลีกเลี่ยงการแทรกแซงการเดินทางและการค้าระหว่างประเทศโดยไม่จำเป็น โดยเจตนาธรรมและขอบเขตของกฎอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 ประกอบด้วยนวัตกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การมีขอบเขตของงานที่ไม่จำกัดเฉพาะโรคหรือวิธีการติดต่อ แต่ครอบคลุมสภาพการเจ็บป่วยหรืออาการป่วยไม่ว่าจะเป็นแหล่งกำเนิดจากที่ใด หรือสาเหตุใดก็ตามที่เป็นอันตรายต่อมนุษยชาติ ดังนั้น เชื้อไวรัสโคโรนาที่ระบาดในจีนและยังระบาดหนักไปยังอีกหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยถือว่าเป็นภาวะอันตรายที่ติดต่อระหว่างสัตว์และมนุษย์ มนุษย์และมนุษย์ด้วยกันเองอย่างน้อยใน 3 ประเทศ นอกเหนือจากจีน ได้แก่ ญี่ปุ่น, เยอรมนี และเวียดนาม จะเห็นได้ว่าการประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศมีกฎหมายประกาศใช้แต่ยังไม่มีการกำหนดระยะเวลาประกาศ การแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือการสื่อสารให้ประชาชนทราบได้อย่างรวดเร็วของ WTO รวมถึงประเด็นเรื่องจุดประสานกฎอนามัยขององค์การอนามัยโลกกำหนดเพียงให้มีการประสานกับกฎอนามัยระดับชาติภายใน 24 ชั่วโมง แต่ไม่ได้มีจุดประสานระดับชุมชนซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่สามารถยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา

คำสำคัญ : กฎหมาย, การสื่อสาร, ไวรัสโคโรนา

ABSTRACT

Public Health Emergency of International Concern (PHEIC) or an international public health emergency is a serious, unusual, or unexpected situation. After a new strain of corona virus appeared in China in December 2019 The infection spread rapidly until now there are more than 8,000 people in China while the WHO has identified 98 infected people in 18 other countries, while 170 deaths were all in China. The World Health Organization (WHO) announced on Thursday 30 January 2020 that the new strain of the corona virus 2019 is an international public health emergency. After this deadly virus continues to spread to foreign countries continuously the announcement of international public health emergencies does

¹ อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอนแก่น

not happen very often. In general, the WHO uses caution when announcing each PHEIC by considering economic risks and impacts on various industries such as tourism in this regard, the WHO guidelines will avoid unnecessary travel and international interventions the spirit and scope of the 2005 International Health Regulations contains important innovations for the scope of work that is not limited to diseases or means of transmission but covers the condition of illness or illness, regardless of the origin Or any cause that is harmful to humanity. Therefore, the corona virus spread in China and spread heavily to many countries around the world Including Thailand, it is considered a dangerous condition that connects animals and humans. Humans and humans together, at least in 3 countries other than China, namely Japan, Germany and Vietnam, It can be seen that the declaration of international public health emergencies has a law, but there is no boundary on the duration of the announcement. Notifications Or rapid communication to the public of the WTO Including issues regarding the coordination point of the World Health Organization regulations, requiring only coordination with national health rules within 24 hours but does not have a community-level juncture, which is an important point in stopping the spread of the coronavirus

KEYWORDS: Law, Communication, Coronavirus

บทนำ

กฎอนามัยระหว่างประเทศ ค.ศ. 2005 (International Health Regulations 2005) ชื่อย่อว่า IHR เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันควบคุมโรคที่อาจมีผลกระทบต่อการเดินทางและการค้าขายระหว่างประเทศ (International Health Regulations 2005: IHR) ซึ่งได้กำหนดภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern หรือ Public Health Emergency of International Concern (PHEIC)) หมายถึง เหตุการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อประเทศอื่น ๆ จากการแพร่ระบาดระหว่างประเทศและต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาชาติในการรับมือกับเหตุการณ์นั้น เหตุการณ์ที่ผ่านมา อาทิ เช่น โรคซาร์ส ที่เริ่มเกิดขึ้นที่ฮ่องกงใช้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ที่ระบาดทั่วโลกโรคไข้หวัดนก H5N1 ในคนที่ระบาดในหลายประเทศการระบาดของเชื้อแบคทีเรียอีโคไลชนิดรุนแรง (EHEC) สายพันธุ์ O104:H4 ที่เริ่มเกิดขึ้นที่เยอรมัน กรณีนมผงปนเปื้อนเมลามีนจากจีนที่ส่งออกไปขายในหลายประเทศ การปนเปื้อนน้ำมันตรังสีจากกรณีการระเบิดของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะ ประเทศญี่ปุ่น, การระบาดของกาฬโรคติดต่อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ที่เริ่มเกิดขึ้นที่ซาอุดีอาระเบีย ปัจจุบันเชื้อไวรัสโคโรนาที่ระบาดในจีนและยังระบาดหนักไปยังอีกหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย (EurekAlert, 2020) โรคโปลิโอ Wild type ที่ยังคงระบาดอยู่ในหลายประเทศ เช่น บังกลาเทศ ซีเรีย ซูดาน เป็นต้น โดยมีการกำหนดภาวะอันตราย (Hazard) 5 เรื่อง คือ (1) โรคติดต่อ (2) โรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน (3) อาหารปลอดภัย (4) สารเคมี (5) กัมมันตรังสีและนิวเคลียร์ ซึ่งแต่ละภาวะอันตรายเหล่านี้ เป็นต้องพัฒนาสมรรถนะหลัก (Core Capacity) ของประเทศ ให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดของกฎอนามัยระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันตลอดจนรองรับการตรวจจัดการระบาดของโรคและภัยคุกคามด้านสาธารณสุขในทุกระดับ กำหนดมาตรการป้องกันควบคุมโรค และลดผลกระทบต่อการเดินทาง การขนส่งระหว่างประเทศ มีการแจ้งโรคและแจ้งเตือนโรคติดต่ออื่น ๆ

ที่มีโอกาสแพร่ระบาดข้ามประเทศ รวมทั้งโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน ความปลอดภัยด้านอาหาร เหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดจากสารเคมีและกัมมันตรังสีและนิวเคลียร์ที่มีความเสี่ยงในการแพร่กระจายข้ามประเทศได้ และองค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศในวันพฤหัสบดีที่ 30 มกราคม 2563 ให้ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศแล้ว (กรมสุขภาพจิต, 2563) หลังจากไวรัสสมรณะตัวนี้ยังคงแพร่กระจายไปยังต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง การประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (บีบีซี นิวส์ ไทย, 2563)

เจตนารมณ์และขอบเขตกฎหมายระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548

กฎหมายอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 มีเจตนารมณ์และขอบเขตเพื่อป้องกัน คุ้มครอง ควบคุม และตอบโต้ทางด้านสาธารณสุขต่อการแพร่กระจายของโรคติดต่อและสุขภาพระหว่างประเทศ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับสภาวะการเสี่ยงด้านสาธารณสุขและหลีกเลี่ยงการรบกวนที่ไม่จำเป็นต่อการเจรจาและการค้าระหว่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันกฎหมายอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 ยังประกอบไปด้วยนวัตกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่

1. มีขอบเขตของงานที่ไม่จำกัดเฉพาะโรคหรือวิธีการติดต่อแต่ครอบคลุมสภาพการเจ็บป่วยหรืออาการป่วยไม่ว่าจะมีแหล่งกำเนิดจากที่ใดหรือสาเหตุใดก็ตามที่เป็นอันตรายต่อมนุษยชาติ
2. ประเทศสมาชิกต้องพัฒนาสมรรถนะหลักด้านสาธารณสุขให้ได้อย่างน้อยในระดับขั้นพื้นฐาน
3. ประเทศสมาชิกต้องแจ้งต่อการอนามัยโลก หากเกิดเหตุการณ์ที่อาจเป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. มีบทบัญญัติให้้องการอนามัยโลกมีอำนาจพิจารณารายงานอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเหตุการณ์ด้านสาธารณสุขและขอตรวจสอบประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น
5. มีขั้นตอนการพิจารณาตัดสินของผู้อำนวยการใหญ่ว่าเหตุการณ์ใดถือเป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศและขั้นตอนการออกคำแนะนำชั่วคราวหลังจากพิจารณาข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการแก้ไขภาวะฉุกเฉินคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลและผู้เดินทาง
6. การจัดตั้งจุดประสานงานกฎหมายระดับชาติ (National IHR Focal Point) และประสานกฎหมายขององค์การอนามัยโลก (WTO IHR Contract Points) เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิกกับองค์การอนามัยโลกอย่างเร่งด่วน (กรมควบคุมโรค สำนักโรคระบาดวิทยา, 2556)

2.1 สาระสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548

กฎหมายระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 ได้รับการรับรองจากประชุมสมัชชาขององค์การอนามัยโลกในการประชุมครั้งที่ 58 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2548 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2550 โดยที่ประชุมเน้นย้ำว่ากฎหมายระหว่างประเทศยังคงมีความสำคัญอย่างต่อเนื่อง ในฐานะเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการปกป้องต่อการแพร่กระจายของโรคติดต่อระหว่างประเทศโดยกฎหมายระหว่างประเทศฉบับนี้ไม่จำกัดการใช้เฉพาะกับบางโรคเหมือนกันในอดีตที่ผ่านมาของกฎหมายระหว่างประเทศ พ.ศ. 2512 ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องควบคุมและรายงานการแพร่ระบาดของสามโรคด้วยกัน คือ อหิวาตกโรคคางทูม และไข้เหลือง เนื่องจากการให้กฎหมายระหว่างประเทศฉบับนี้ยังคงสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมไปอีกนานในอนาคต ถึงแม้ว่าจะมีโรคใหม่ใหม่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องรวมถึงการแพร่กระจายของโรคด้วยและจะเห็นได้ว่ากฎหมายระหว่างประเทศฉบับนี้ยังได้รับการปรับปรุงและแก้ไขในเรื่องของวิธีปฏิบัติด้านเทคนิคและการใช้ข้อบังคับต่าง ๆ หลายประการ (World Health Organization, 2020) เช่น การออกเอกสารรับรองเพื่อการเดินทางและการขนส่งระหว่างประเทศรวมถึงข้อกำหนดสำหรับท่าเรือระหว่างประเทศท่าอากาศยานและช่องทางเข้าออกพรมแดน เป็นต้น สาระสำคัญของกฎหมายระหว่างประเทศสามารถสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้

1. ติดต่อกับจุดประสานกฏอนามัยขององค์การอนามัยโลกในนามของประเทศ เพื่อแจ้งด่วนเรื่องการปฏิบัติตามกฏอนามัยโดยเฉพาะ เช่น ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องแจ้งเหตุต่อองค์การอนามัยโลกด้วยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่มีอยู่ผ่านจุดประสานกับอนามัยระดับชาติภายใน 24 ชั่วโมง หลังจากตรวจสอบข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุขและใช้เครื่องมือตัดสินใจโดยแจ้งเหตุทุกเหตุการณ์ในประเทศที่อาจมีส่วนทำให้เกิดภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ พร้อมทั้งมาตรการด้านสาธารณสุขที่ดำเนินการเพื่อแก้ไขเหตุการณ์เหล่านั้น เป็นต้น

2. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ ได้แก่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ การเฝ้าระวังและการรายงาน ช่องทางเข้าออกประเทศ การบริการสาธารณสุข คลินิก โรงพยาบาลและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานเหล่านั้น

3. ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ หมายถึง เหตุการณ์ด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อประเทศอื่น ๆ จากการแพร่ระบาดระหว่างประเทศและต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาชาติในการรับมือกับเหตุการณ์นั้น และเป็นที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีคามสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดไว้ในกฏอนามัยระหว่างประเทศ คือ

1. เหตุการณ์ด้านสาธารณสุขที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อประเทศอื่น ๆ จากโรคที่แพร่ระบาดระหว่างประเทศ และ
2. เหตุการณ์ด้านสาธารณสุขที่อาจต้องตอบโต้โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ
4. โรคและภัยสุขภาพที่เข้าเกณฑ์ตามแนวทางกฏอนามัยระหว่างประเทศกำหนด ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ประเภทที่ 1 โรคติดต่อที่ประเทศภาคีต้องแจ้งต่อองค์การอนามัยโลกภายใน 24 ชั่วโมง (กรมควบคุมโรค, สำนักโรคระบาดวิทยา, 2559) แม้จะมีผู้ป่วยเพียงรายเดียว และต้องรีบดำเนินการควบคุมป้องกันโรคทันทีที่ทราบว่ามีการะบาดของ ได้แก่ โรคฝีดาษ (Smallpox) โปลิโอ ชาร์ส และไข้หวัดใหญ่ (ในคน) ที่เป็นเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ (Human influenza caused by a new subtype)

2. ประเภทที่ 2 โรคที่ต้องแจ้งองค์การอนามัยโลกเมื่อมีความรุนแรงหรือเกิดการระบาดที่กระทบประเทศอื่น ได้แก่ อหิวาตกโรค (Cholera), Pneumonic plague, ไข้เหลือง (Yellow fever), Viral hemorrhagic fevers (Ebola, Lassa, Marburg), West Nile fever และโรคอื่น ๆ ที่ประชากรห่างกังวล เช่น Dengue fever rift Valley Fever และ Meningococcal disease (กรมควบคุมโรค, สำนักโรคระบาดวิทยา, 2559, ออนไลน์)

5. สมรรถนะหลักของประเทศในการปฏิบัติตามกฏอนามัยระหว่างประเทศ (National core capacity) โดยประเทศสมาชิกต่าง ๆ จะต้องพัฒนาสมรรถนะหลักของประเทศในการดำเนินการเฝ้าระวังและตอบสนองรวมทั้งพัฒนาสมรรถนะของท่าอากาศยาน ท่าเรือ และจุดผ่านทางบกต่าง ๆ เพื่อเป็นการประกันความปลอดภัยทางด้านสาธารณสุขในระดับชาติ ระดับภาคและระดับโลก (ภัทรวิรินทร์ บุญชู, 2555, หน้า 111-112)

2.2 ความสำคัญของกฏอนามัยระหว่างประเทศและองค์การอนามัยโลก

กฏอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 (International Health Regulations) มีสถานะเป็นกฏหมายระหว่างประเทศสมาชิกขององค์การอนามัยโลกต้องปฏิบัติตามเพื่อป้องกัน ควบคุมและภัยสุขภาพและภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข เนื่องจากในปัจจุบันมีการเดินทางและการเคลื่อนย้ายของสินค้าระหว่างประเทศมากขึ้น และมีโรคและภัยสุขภาพที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเดินทางและการค้าขายจนก่อให้เกิดภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ เช่น การระบาดของโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลัน

ซาร์ส และการระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในตะวันออกกลาง เป็นต้น (กรมควบคุมโรค, สำนักโรคระบาดวิทยา, 2555, ออนไลน์)

ดังนั้น การพิจารณาว่าเป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ประเทศสมาชิกที่เกิดเหตุการณ์ โดยการพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎอนามัยโดยอาศัย

1. ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากประเทศสมาชิก
2. ถ้ามีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดข้ามประเทศอย่างรุนแรงและมีความเสี่ยงเรื่องเดินทางการค้าระหว่างประเทศ ต้องแจ้งต่อองค์การอนามัยโลกตามกฎอนามัยระหว่างประเทศ แต่ถ้าไม่มีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดข้ามประเทศอย่างรุนแรงและไม่มีความเสี่ยงเรื่องเดินทางการค้าระหว่างประเทศ ไม่ต้องแจ้งเหตุ
3. คำแนะนำจากคณะกรรมการภาวะฉุกเฉิน
4. หลักการทางวิทยาศาสตร์ หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่และข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ
5. การประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของบุคคล การประเมินความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรคระหว่างประเทศ และการประเมินความเสี่ยงต่อการรบกวนการจราจรระหว่างประเทศ

2.3 ความสำคัญของกฎอนามัยระหว่างประเทศและประเทศไทย

จะเห็นได้ว่าการมีระบบในการตรวจจับการระบาดของโรคและภัยคุกคามสุขภาพจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญเป็นอย่างมาก ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกองค์การอนามัยโลกจึงได้รับเอากฎอนามัยโลก พ.ศ. 2548 โดยเน้นการเฝ้าระวังเหตุการณ์ที่ผิดปกติไม่ให้เกิดการลุกลามขยายผลออกไปตั้งแต่ระดับชุมชนทุกพื้นที่ทั่วประเทศรวมถึงช่องทางเข้าออกระหว่างประเทศ ได้แก่ ท่าอากาศยานระหว่างประเทศและท่าเรือระหว่างประเทศ เพื่อความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสิ่งสำคัญนอกจากการเฝ้าระวังแล้ว การสื่อสารข่าวสารให้กับประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญอีกประการที่ต้องตระหนักและประกาศเป็นภาวะฉุกเฉินโดยเร็ว เนื่องจากการระบาดของโรคไวรัสโคโรน่านั้นเคยระบาดในตะวันออกกลาง เป็นโรคที่ติดต่อจากสัตว์สู่มนุษย์ มนุษย์และมนุษย์

บทสรุป

องค์การอนามัยโลกกำลังเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ตลอด 24 ชั่วโมง และหลังการประชุมคณะกรรมการฉุกเฉิน องค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศในวันพฤหัสบดีที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 ให้ ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศแล้ว หลังจากไวรัสระบาดตัวนี้ยังคงแพร่กระจายไปยังต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง การประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ การแพร่ระบาดดังกล่าวทำให้นานาชาติ ผู้เชี่ยวชาญ บริษัท และชุมชนต่าง ๆ ดำเนินการ ขณะที่ทั่วโลกกำลังร่วมมือกันในการสกัดการแพร่ระบาด และถอดบทเรียนจากการแพร่ระบาดในอดีต ขณะที่ในความเป็นจริง ยอดผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่นับถึงวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 ยังคงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนทะลุ 8,000 รายทั่วโลก ส่วนผู้เสียชีวิตเพิ่มเป็นอย่างน้อย 170 คน ซึ่งทั้งหมดอยู่ในประเทศจีน และยังไม่พบผู้เสียชีวิตในประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้ กฎอนามัยระหว่างประเทศ หรือ (International Health Regulations : IHR) มีสถานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ (Treaty) ที่ประเทศสมาชิกขององค์การอนามัยโลกต้องปฏิบัติตาม เพื่อป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพที่ก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern หรือ PHEIC)

ดังนั้น การให้เป็นไปตามกฎอนามัยระหว่างประเทศ คือ ประเทศสมาชิกที่เกิดโรคระบาดไวรัสโคโรนาต้องปฏิบัติตามและต้องแจ้งเหตุต่อองค์การอนามัยโลกด้วยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่มีอยู่ผ่าน

จุดประสานกับอนามัยระดับชาติภายใน 24 ชั่วโมง หลังจากตรวจสอบข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุขและใช้เครื่องมือตัดสินใจโดยแจ้งเหตุทุกเหตุการณ์ในประเทศที่อาจมีส่วนทำให้เกิดภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ พร้อมทั้งมาตรการด้านสาธารณสุขที่ดำเนินการเพื่อแก้ไขเหตุการณ์เหล่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันกฏอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 มีบทบาทหน้าที่ของจุดประสานงานระดับชาติ ซึ่งสาระสำคัญของกฏอนามัยระหว่างประเทศนั้น ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องแจ้งเหตุต่อองค์การอนามัยโลกด้วยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่มีอยู่ผ่านจุดประสานกับอนามัยระดับชาติภายใน 24 ชั่วโมง รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ อันได้แก่ หน่วยงานที่รับผิดชอบการเฝ้าระวังและการรายงาน ช่องทางเข้าออกประเทศ การบริการสาธารณสุข คลินิก โรงพยาบาล และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานเหล่านั้น

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดการระบาดของโรคระบาด ผู้เขียนเห็นควรเพิ่มจุดประสานงานโดยใช้หลักเกณฑ์ของกฏอนามัยระหว่างประเทศ ดังนี้

1. ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงของตนเองและคนในครอบครัว รวมถึงการประเมินอาการเบื้องต้นของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่
2. ให้ความรู้กับผู้นำชุมชนและคนในชุมชนรวมถึงการประเมินความเสี่ยงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่โดยให้ความรู้ทุก ๆ 24 ชั่วโมง

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค สำนักโรคระบาดวิทยา. (2559, 19 ตุลาคม). *กฏอนามัยระหว่างประเทศ ค.ศ. 2005 (International Health Regulations 2005: IHR)*. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก http://ddccenter.ddc.moph.go.th/infoc/download/201805091525854009_IHR%20Edition%203.pdf
- กรมสุขภาพจิต. (2563, 7 ตุลาคม). ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ที่ WHO เพิ่งประกาศ คืออะไร สำคัญอย่างไร. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30178>
- กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค. (2556, 7 ตุลาคม). *กฏอนามัยระหว่างประเทศ ค.ศ. 2548 (2005)*. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2559/jun2559-4.pdf
- บีบีซี นิวส์ ไทย. (2563, 7 ตุลาคม). *โควิด-19: ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ภัยคุกคามชาวโลกปี 2020*. [เว็บไซต์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-55217851>
- ภัทรวรินทร์ บุญชู. (2555). *การปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยกฏอนามัยระหว่างประเทศ (ค.ศ.2005) ขององค์การอนามัยโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- EurekAlert. (2020, 15 October). *Researchers trace coronavirus outbreak in China to snakes*. [weblog]. Retrieved from https://www.eurekalert.org/pub_releases/2020-01
- World Health Organization. (2020, 15 October). *Coronavirus disease (COVID-19) pandemic*. [weblog]. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>